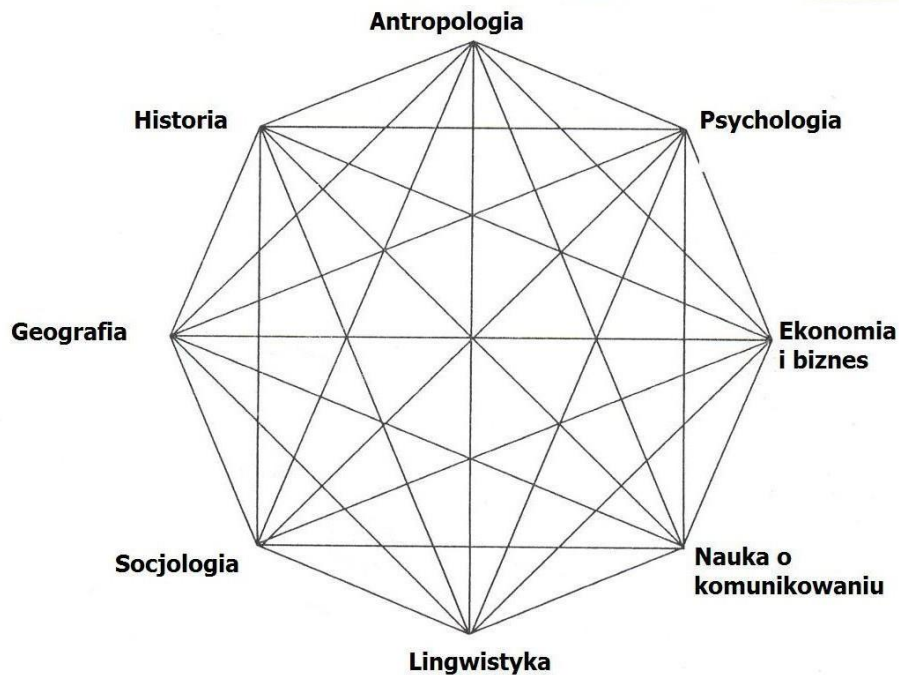

Komunikacja międzykulturowa

– stosunkowo młoda interdyscyplinarna dziedzina wiedzy, która wyodrębniła się z szeregu nauk społecznych i humanistycznych jako odpowiedź na „zapotrzebowanie” biznesmanów, nauczycieli języków obcych, i psycho- i socjologów itp. ludzi, którzy pracowali w środowiskach wielokulturowych

Dyscypliny naukowe z których wywodzi się komunikacja międzykulturowa

Kultura

1. Definicje kultury

„WSPÓLNY SYSTEM POJĘCIOWY” (F. Trompenaars)

„SPOSÓB ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW PRZEZ GRUPĘ LUDZI” (E. Schein)

„ZBIOROWE PROGRAMOWANIE ŚWIADOMOŚCI”(G. Hofstede)

Elementy wspólne dla wszystkich definicji kultury:

- jest zjawiskiem podświadomym
- jest zjawiskiem dotyczącym ludzi, wspólnym dla grupy (skonwencjonalizowanym) i przekazywanym z pokolenia na pokolenie lub osobnikom którzy adaptują się w danej kulturze.
- Dostarcza kontekstu znaczeniowego dla sposobu postrzegania siebie i zewnętrznego świata.

3. Trzy poziomy zaprogramowania umysłu (świadomości) wg. Geerta Hofstede.

Modele kultury

Model „cebuli”	Model „góry lodowej”
<p>3 – zewnętrzne przejawy kultury - architektura, ubrania ludzi, czystość na ulicach, używany język itp.) 2 – struktura społeczna, sposoby spędzania wolnego czasu, metody zarabiania na życie, relacje w rodzinie i w pracy, stosunek do władzy, do religii, do autorytetów, itp. 1 – system norm i wartości</p>	

WARTOŚCI określają co jest dobre, a co złe : "Jak chciałbym/ chciałabym się zachować?" (ideał do którego dążymy)

NORMY określają co jest właściwe a co niewłaściwe : "Jak powinienem /powinnam się zachować?" (praktyka społeczna, co jest akceptowane, a co nie w danej grupie)

W społeczeństwie idealnym system norm powinien odzwierciedlać system wartości, w rzeczywistości w każdej kulturze istnieją rozbieżności, "pęknięcia" które są akceptowane w społeczeństwie (Np. USA - rodzina jako najwyższa wartość vs. wskaźnik rozwodów, w Polsce – uczciwość, poszanowanie własności vs. ściąganie na egzaminach, "załatwianie" różnych rzeczy, itd.)

Komunikowanie

Komunikowanie polega na przekazywaniu wiadomości innej osobie, która je interpretuje przez nadawanie im znaczenia. Wiadomości mogą być przesyłane świadomie lub nieświadomie i zawierają informacje dotyczące zarówno treści merytorycznej jak i wzajemnego stosunku osób komunikujących się. (Watzlawick, Beavin i Jackson, 1967)

Atrybucja jest to proces nadawania znaczenia otrzymanemu komunikatowi (czyli dekodowanie)

KOMUNIKOWANIE (wg John'a Fiske)

**Komunikacja jest centralną działalnością kultury. Bez komunikacji każda kultura musi umrzeć.
Kultura – „interakcja społeczna przez przesyłanie wiadomości”**

Komunikacja może być przedmiotem badań, ale potrzebuje do tego wielu interdyscyplinarnych metod. **Każda komunikacja wymaga znaków, symboli i kodów.**

Znaki: artefakty lub zachowania, które odnoszą się do czegoś innego niż one same (Konstrukty oznaczające), np. nuty/języki obce (możliwe dla odszyfrowania przez tego, kto ma odpowiednią wiedzę), dym (oznacza ogień)

Symbole: niosą cały zakres znaczeń związanych z danym obiektem, np. flaga, gwiazda Dawida, kimono.

Kody: określają wzajemne relacje znaków i symboli wchodzących w ich skład, np. barszcz z uszkami, zapisywanie nazwisk czerwonym długopisem (Korea), nazwy biblijne jako przykład historycznego kodu kulturowego
Kody i znaki są przekazywane i stają się dostępne dla innych ludzi. Przekazywanie i odbieranie znaków i kodów jest jedną z form aktywności związków społecznych.

Dwie podstawowe szkoły w nauce o komunikacji:

1. SZKOŁA PROCESU KOMUNIKACYJNEGO - KOMUNIKACJA JAKO PRZEKAZ WIADOMOŚCI.

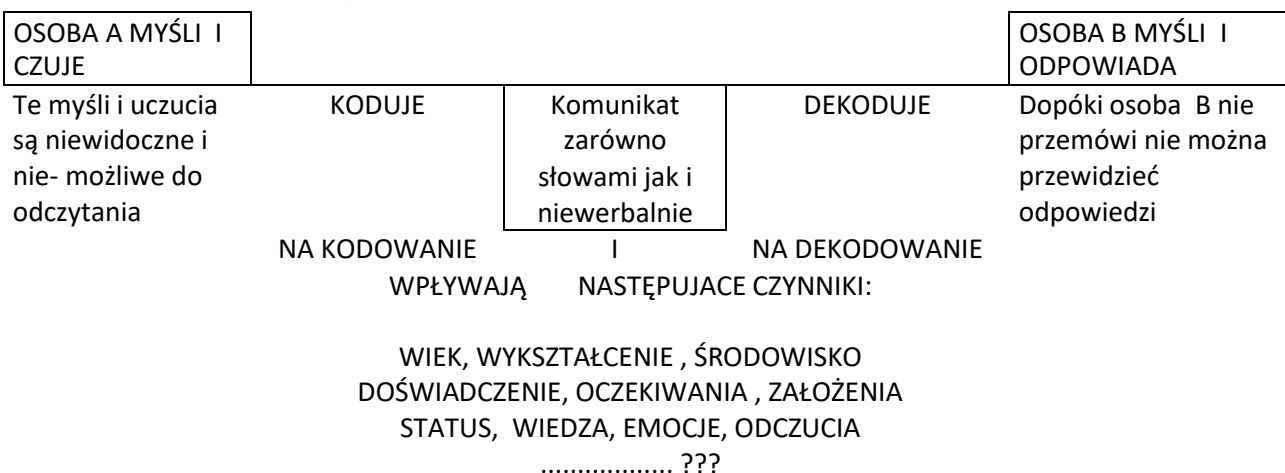
- sposoby kodowania i dekodowania,
- środki przekazu - kanały komunikacji,
- wydajność i dokładność przekazu,
- bariery w przekazie

Komunikacja = proces

Wiadomość – coś co jest przekazywane w trakcie procesu komunikacyjnego

Główny czynnik = intencja

CYKL KOMUNIKOWANIA SIĘ

Im bardziej podobne są te czynniki, tym bardziej skuteczne będzie komunikowanie się

2. SZKOŁA SEMIOTYCZNA – KOMUNIKACJA JAKO PRODUKCJA I WYMIANA ZNACZEŃ

sposoby w jaki informacje i teksty wchodzi w interakcje z ludźmi, w wyniku czego powstają znaczenia, rola tekstu w kulturze, nieporozumienie nie musi być wynikiem błędu komunikacyjnego lecz wynikać z różnic kulturowych między nadawcą i odbiorcą

Komunikacja = zjawisko, które konstytuuje daną osobą jako członka społeczności.

(semiotyka – nauka o znakach i znaczeniach – lingwistyka /sposoby działania komunikacji)

Wiadomość – konstrukcja znaków, które tworzą znaczenia przez interakcję z odbiorcą.

Nadawca informacji = przekaznik informacji. Odczytywanie – proces odkrywania znaczeń, które czytelnik odkrywa współpracując z tekstem.

Przekaz = relacja strukturalna, której pozostałe elementy obejmują czynniki zewnętrzne i nadawcę (producenta przekazu) oraz odbiorcę (czytelnika)
tworzenie i odczytywanie tekstu = działanie paralelne.

homonimy to słowa, które wyglądają i brzmią tak samo, lecz znaczą zupełnie co innego i mają odmienną etymologię, np., zamek, para

homofony to wyrazy, które prawie identycznie się wymawia, ale inaczej zapisuje i które różnią się znaczeniem, np. morze/może

homografy to wyrazy, które mają identyczną pisownię, ale różnią się znaczeniem i\lub wymową, np. Węgierka

BARIERY W KOMUNIKOWANIU SIĘ

Każdy czynnik, który wpływa na kodowanie i dekodowanie komunikatów może, choć nie musi, stanowić przeszkodę w przekazywaniu wiadomości innym ludziom. Niektóre bariery są powszechnie dostrzegane. Z łatwością można zauważyć odmienny sposób ubierania, inny język, sposób witania i żegnania się, zadeklarowana religia, kolor skóry i rysy twarzy, architektura, urządzenie sal, odmienne potrawy, itd. Istnieją nawet pojęcia takie jak "konflikt pokoleń", odnoszące się do bariery wiekowej, powiedzonka, jak np. "czułem się jak na tureckim kazaniu", określające barierę językową, przysłowia, jak np. "ja o kozie, a on o wozie", obrazujące barierę pojęciową. Te bariery są stosunkowo łatwe do pokonania, można bowiem zatrudnić tłumacza, nauczyć się innego sposobu witania lub jedzenia, zdobyć na tolerancję wobec dziwnych strojów, mebli itd.

Prawdziwie niebezpieczne bywają jednak bariery ukryte w świadomości ludzkiej, które wynikają z tego, że własna kultura jest punktem odniesienia dla każdego z jej członków. Własny system norm i wartości nabywany jest w młodości "automatycznie" i bezrefleksyjnie i - podobnie jak język ojczysty - wydaje się każdemu najbardziej właściwy i pożądanym.

Etnocentryzm to założenie, że własna kultura jest najlepsza i powinna obowiązywać wszystkich ludzi.

Etnorelatywizm zakłada, że każda kultura jest specyficzna i równoprawna i ludzie powinni szanować inność kulturową rozmówców i domagać się takiego samego szacunku dla własnej kultury.

Oto przykłady kilku ukrytych barier, które bardzo poważnie mogą zakłócić proces porozumiewania się: stereotypy, kontekst kulturowy, inne postrzeganie czasu, inne postrzeganie przestrzeni, różne systemy wartości i norm, inna realizacja tych samych wartości w różnych kulturach (np. gościnność w Polsce – “zastaw się, a postaw się”, w Holandii – “czuj się jak u siebie w domu”)

